

Afdeling Bedrijfsbureau Persoonsgerichte Zorg & Welzijn
Steller H. van der Meijs
Onderwerp Ontwikkeling sociale teams in twee wijken in Groningen

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

(050) 367 49
Telefoon 192 18 Bijlage(n) - Ons kenmerk HV12.3375062
Datum **23 NOV 2012** Uw brief van - Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Het gemeentelijke sociale domein staat aan de vooravond van een grootschalige vernieuwing. Mede ingegeven door de decentralisatie van een groot aantal rijksstaken, die veel bevoegdheden, maar ook verantwoordelijkheden voor de gemeente opleveren, willen wij op voortvarende wijze aan deze vernieuwing invulling geven. De kaders hiervoor heeft uw raad reeds gesteld, met het vaststellen van het Wmo-meerjarenkader 2012-2015 'Samen sterk in stad' en met het vaststellen van de visie op de drie decentralisaties 'Groningen voor elkaar'.

Eén van de ontwikkelingen die in het kader van de vernieuwing van het stedelijke sociale domein plaatsvindt betreft de op- en inrichting van sociale teams. Een ontwikkeling, die naadloos aansluit op de ambities in het kader van sociale vernieuwing, zoals overeengekomen in het nieuwe 'Coalitieakkoord 2012-2014'. Deze ontwikkeling starten wij op korte termijn met de concrete start van twee wijkteams in De Hoogte/Indische Buurt en in Beijum. De ervaringen met deze twee teams moeten ons in een jaar tijd bouwstenen opleveren waarmee wij invulling kunnen geven aan een structureel en stadsbreed vervolg. Deze

In deze brief informeren wij u over de ontwikkeling van deze twee wijkteams. Deze wijkpilots worden onder gemeentelijke (eind)verantwoordelijkheid, in samenwerking met een aantal partners binnen het stedelijke sociale domein voorbereid. Daarbij maken we gebruik van opgedane ervaringen met vergelijkbare samenwerkingsverbanden en experimenten in het sociale domein (zoals de aanpak van multiprobleemgezinnen in onze stad door project De Ploeg).

Wij informeren u allereerst over de achtergronden van deze ontwikkeling en de gemeentelijke opdracht die hieruit voortvloeit. Vervolgens lichten wij de

inrichting van de beide wijkpilots, die wij samen met een groot aantal maatschappelijke instellingen uit de stad vormgeven, nader toe. We sluiten de brief af met een korte schets van het vervolgproces.

1. De achtergrond

Aan de ontwikkeling van de sociale teams ligt een aantal inhoudelijke aanleidingen ten grondslag. Een van de voornaamste aanleidingen om met de pilot te starten is gelegen in de zich steeds verder ontwikkelende *institutionalisering* en *professionalisering* binnen het sociale domein. Door deze ontwikkeling is sprake van steeds verder doorgevoerde *verkokering* en *bureaucratisering*, waardoor in veel gevallen hulpvragen van wijkbewoners snel vertaald worden in professioneel aanbod, die vaak in versnipperde eenheden bij de betreffende wijkbewoner worden geleverd. Afzonderlijke oplossingen voor een samenhangende vraag. Gevolg: op problemen van mensen wordt onvoldoende effectief (de logica van de vraag wordt snel vertaald in de logica van het aanbod) en efficiënt (vragen gaan vaak langs diverse kanalen alvorens het meest passende aanbod wordt gerealiseerd) gereageerd.

Daarnaast vinden wij dat de kracht en verantwoordelijkheid vanuit de samenleving zelf de laatste jaren teveel buitenspel is komen te staan. Op deze burgerkracht zal, vanuit de sociale teams, intensiever beroep worden gedaan, om zoveel mogelijk te kunnen garanderen dat de wijkbewoners die écht op professionele ondersteuning zijn aangewezen, deze ook in de toekomst kunnen blijven ontvangen.

Sociale teams in de wijken zullen een bijdrage moeten leveren aan een oplossing van de bovenstaande vraagstukken. De sociale teams zullen ondersteuningsvragen van wijkbewoners effectiever en efficiënter moeten oppakken en beantwoorden. Tevens zullen de werkzaamheden van de sociale teams ertoe moeten leiden dat in het woud aan netwerken en overlegstructuren wordt gesnoeid. Concreet zullen de werking en inzet van de sociale teams bijdragen aan een sanering van de in de wijken aanwezige overlap aan overlegvormen/netwerken.

De opdracht

Mede vanuit de hierboven geschetste aanleiding heeft uw raad, met het vaststellen van het Wmo-meerjarenkader 2012-2015, aangegeven sociale teams in de wijken te willen formeren. Het betreft een tweetal wijken waarin we onderzoeken welke meerwaarde sociale teams voor de wijkbewoners (en voor de in dit project deelnemende organisaties) opleveren. Het specifiek duiden van deze meerwaarde doet de gemeente, als opdrachtgever voor de ontwikkeling van sociale teams en als regisseur van het sociale domein. Eén en ander in samenspraak met de partijen die in of direct rondom het sociale

team een belangrijke rol spelen. Landelijk spelen meerdere vergelijkbare initiatieven. Een blauwdruk voor sociale teams bestaat echter niet. Mede in dit licht is 'learning by doing' dan ook een belangrijk uitgangspunt van de twee wijkpilots. In de pilots zullen 'doen' en 'denken' samen op gaan. Bij een succesvol verloop zullen we aan dit initiatief een verder vervolg geven, in de zin van een uitrol in andere wijken in de stad. De twee wijkpilots vormen in het kader van dit proces een belangrijke eerste stap.

Vanuit de wettelijke eindverantwoordelijkheid voor de Wmo voert de gemeente de regie op de ontwikkeling van de sociale teams. Een gemeentelijke projectgroep coördineert, in samenspraak met onze lokale partners, de voortgang van de sociale teams in 2013 en doet voorstellen voor de (door)ontwikkeling van de teams in 2014 en volgende jaren. Daarnaast is de gemeente opdrachtgever voor het monitoren en evalueren van de voortgang en de gewenste resultaten.

2. De inrichting van de pilots

De afgelopen maanden is, in een aantal fasen, gewerkt aan de inrichting van de sociale teams. Onderstaand worden de opbrengsten uit een aantal relevante fasen in dit proces toegelicht.

- I. Er is met een divers aantal grote maatschappelijke organisaties in de stad (die opereren binnen het sociale domein) gesproken over (de noodzaak van) de pilots en over het gewenste commitment aan deze pilots, vanuit deze organisaties. Aan de organisaties is gevraagd deel te nemen aan de pilot.*

Deze gesprekken hebben opgeleverd dat de volgende partijen *meedoen* aan de wijkpilots, wat concreet betekent dat zij menskracht (robuuste formatie) aan de pilot ter beschikking stellen:

- Buurtwelzijn (MJD, Stiel, Humanitas) waarbij Humanitas niet in directe zin menskracht levert
- MEE Groningen
- NOVO
- De Zijlen
- Lentis-Linis
- Thuiszorg Service Nederland (TSN)
- Stichting COP
- Bureau Jeugdzorg Groningen (over de levering van formatie zijn de gesprekken nog niet afgerond)

Ook vanuit onze eigen gemeentelijke organisatie worden beroepskrachten aan de teams toegevoegd die naast de juiste houding en attitude ook voldoende kennis van zaken hebben.

Naast deze partijen, die in feite het 'kernteam' gaan formeren voor wat betreft het invullen van de sociale teams, is ook met andere maatschappelijke instellingen in de pilotwijken gesproken. Deze 'andere' instellingen gaven aan een rol te zien weggelegd in de schil rondom het kernteam. Met deze partijen vinden vervolgesprekken plaats over snelle verbindingen tussen het sociale team en (het aanbod van) de betreffende partijen en vice versa.

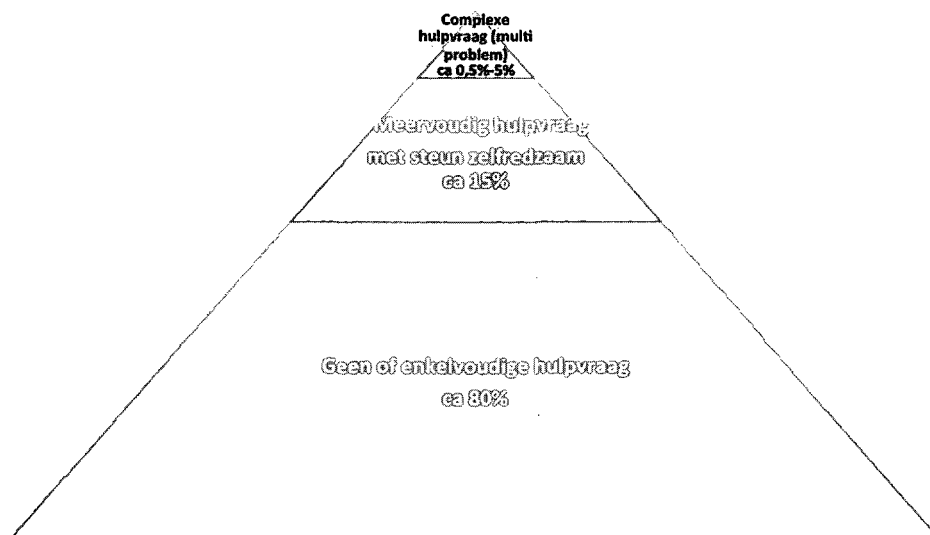
II. Er heeft een wijkelectie voor de twee pilots plaatsgevonden (in afstemming met de betrokken partners).

De pilots gaan plaatsvinden in de wijken De Hoogte/Indische Buurt en in Beijum. Een voornaam criterium voor de uiteindelijke wijkkeuze betrof het aantal huishoudens met een stapeling aan hulpverlening c.q. ondersteuning in deze wijken. Tevens vindt in deze wijken een project Doorbraak (Beijum) in de jeugdhulpverlening plaats en een proef met Nait Soezen wijkverpleegkundigen (De Hoogte). De pilots zullen moeten aantonen hoe deze verschillende initiatieven zich ten opzichte van elkaar verhouden, vanuit de ambitie om uiteindelijk tot een zo doeltreffend en doelmatig mogelijke aanpak te komen.

III. Met de partijen die aan de pilot meedoen is een aantal (inhoudelijke) afspraken gemaakt.

Deze komen in hoofdlijnen op het volgende neer:

- De sociale teams richten zich in beginsel op de 15% inwoners met meervoudige ondersteuningsvragen (weergegeven in het middencompartiment van onderstaande piramide) waar regie op de ondersteuning ontbreekt; we dragen er zorg voor dat er geen wijkbewoners met ondersteuningsbehoefte tussen wal en schip vallen. Daar waar binnen een huishouden regie ontbreekt op de ondersteuning(svragen), ondersteunt het sociale team.

- Tevens stelt het sociale team zich open voor vragen van alle wijkbewoners. Daarbij ligt de focus ligt op de 15%;
- Er wordt zoveel mogelijk voortgebouwd op de bestaande infrastructuur; er wordt niet 'iets extra's' gecreëerd;
- Er wordt nauwlettend afgestemd met de bestaande netwerken in de wijk;
- Middels een 'regiecheck' wordt met de bestaande loketten in de wijk alsmede met de stedelijke loketten die de wijken bedienen nagegaan of een huishouden een eenvoudige of meervoudige vraag heeft en of sprake is van (gebrek aan) regie op de ondersteuningsvragen. Op deze wijze wordt de dienstverlening voor wijkbewoners met ondersteuningsbehoefte (tussen de 15% en de 80%) afgestemd;
- Bij een succesvol verloop leidt de inzet van het sociale team tot een sanering van andere netwerken in de wijk (wat moet leiden tot een vereenvoudiging van de infrastructuur);
- De leden van de sociale teams werken wijkgericht, zijn zoveel mogelijk aanwezig in de wijk en zijn hierdoor laagdrempelig benaderbaar;
- De leden van het sociale team richten zich op de volgende leefgebieden:
 - o maatschappelijke zelfredzaamheid
 - o huisvesting/huishoudelijke zelfredzaamheid
 - o financieel functioneren
 - o dagbesteding/werk/vrije tijd
 - o onderwijs
 - o sociaal/relatieel functioneren/veiligheid
 - o lichamelijk functioneren
 - o psychisch functioneren
 - o pedagogisch functioneren
- Bij een succesvol verloop leidt de inzet van het sociale team tot een sanering van andere netwerken in de wijk (wat moet leiden tot een vereenvoudiging van de infrastructuur);

- De leden van de sociale teams werken volgens de methodiek van de Kanteling en Welzijn Nieuwe Stijl wat onder meer inhoudt dat:
 - o De inzet voor de behandeling van ondersteuningsvragen in de wijk het huisbezoek met 'gesprek aan de keukentafel' is;
 - o De bewoner zelf, de eigen kracht en de kracht van de sociale omgeving de basis vormen om (weer) zelfredzaam te zijn dan wel mee te kunnen doen in de samenleving;
 - Nazorg maakt onderdeel uit van de werkwijze van de sociale teams. Door een check achteraf, of de ondersteuning op de juiste wijze is ingezet, wordt extra bijgedragen aan een zorgvuldig proces. Ook wordt nagegaan of de wijkbewoner en de professional op basis van gelijkwaardige verhoudingen afspraken hebben gemaakt;
 - Het sociale team is een multidisciplinair team, met kennis van achterliggende problematiek (/grondslagen) en leefgebieden. Door de uitwisseling van kennis en ervaring ontwikkelen de teamleden zich tot generalisten;
 - De bevoegdheden worden zo laag mogelijk georganiseerd; beroepskrachten hebben mandaat om zelfstandig te kunnen werken;
 - De bemensing van de sociale teams wordt uit de bestaande formatie van organisaties geregeld;
 - De leden van de sociale teams werken zelfstandig en onafhankelijk, zonder last en ruggespraak van de moederorganisaties. De professionele autonomie staat centraal.
- IV. *Met de directies/bestuurders van de organisaties die formatie leveren, wordt voor de pilot(periode), op basis van de bovenstaande afspraken, een convenant afgesloten, waarin de samenwerking wordt geformaliseerd.*

De belangrijkste doelen, resultaten, verantwoordelijkheden, werkwijze, sturing en overige relevante zaken zijn in een convenant uitgewerkt. Het convenant is in een proces van co-creatie met onze convenantpartners (de directies/bestuurders van de bovengenoemde organisaties) tot stand gekomen. Tevens is, in het convenant, met de betrokken partners kortgesloten dat de beide wijkpilots eindigen op 1 januari 2014.

Het convenant, dat binnen de context van de pilot vooral wordt beschouwd als een bekrachtiging van de samenwerking en niet zo zeer als een 'juridisch document', wordt getekend door alle partijen die formatie leveren aan de teams. De ondertekening staat gepland voor 29 november a.s.

De opbrengsten van de pilots, zowel inhoudelijk als qua proces, worden door de Hanzehogeschool (Wmo werkplaats), Lectoraat Rehabilitatie, gevolgd.

Hierover wordt gerapporteerd. Eveneens wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een financiële business case.

- V. *In samenspraak met de beroepskrachten die uiteindelijk de sociale teams zullen bemensen (de sociale professionals) wordt een leidraad ontwikkeld, die in praktische zin richting moet geven aan het dagelijkse werk.*

Met de professionals (cliëntondersteuners, beleidsmakers, teamleiders) vanuit de convenantpartners wordt een *leidraad* geformuleerd, die faciliterend moet zijn voor het uiteindelijke 'nieuwe werken' in de wijken. In deze leidraad wordt een keur aan praktische zaken uitgewerkt. Zo wordt onderzocht welke methodiek het best kan worden gehanteerd, op welke wijze met wijkbewoners wordt gesproken, met welke caseload wordt gewerkt, op welke wijze wordt geregistreerd, hoe gegevens worden uitgewisseld, etc. Tevens wordt onderzocht welke faciliteiten benodigd zijn (werkplek, telefoon, laptop, etc.) voor het effectief en efficiënt kunnen functioneren van de teams. Tevens is met de professionals gesproken over het teamleiderschap. Hieraan wordt door de professionals belang gehecht.

Met de convenantpartners is afgesproken dat de bemensing van de sociale teams met gesloten beurzen plaatsvindt. De leden van het sociale team blijven dus bij de 'moederorganisatie' in dienst. Zij worden vanuit die positie zonder last en ruggespraak aan de pilot beschikbaar gesteld. Over de aanstelling en financiering van de teamleider(s) en over de verdere facilitering van de teams vindt nog overleg plaats met de convenantpartners.

- VI. *Met de 'schil' (bestaande uit netwerken/samenwerkingsverbanden en organisaties uit de tweede lijn in de wijk) worden afspraken gemaakt over de aankomende verhoudingen tussen de sociale teams en deze schil, in de betreffende wijken.*

De sociale teams vormen een nieuw samenwerkingsverband in de twee geselecteerde wijken. Dit nieuwe samenwerkingsverband maakt gebruik van en bouwt voort op de successen die al in de wijken worden geboekt, maar neemt ook afscheid van dubbele en overbodig geworden verbanden. Sociale teams vormen dus nadrukkelijk niet een extra netwerk bovenop alle bestaande.

In samenspraak met de professionals die werken aan de invulling van de leidraad, hebben wij te kennen gegeven vóór de start van de teams twee netwerken in de pilotwijken in de sociale teams te willen integreren. Dit betreft buurtwelzijn en de OGGz-teams. Met deze netwerken wordt die integratie in de twee pilotwijken momenteel voorbereid. Met deze integratie

geven we een eerste invulling aan onze ambitie om de overlap aan netwerken en structuren in de wijken te saneren. Binnen deze lijn schenken wij ook nadrukkelijk aandacht aan recente ervaringen, opgedaan in aanverwante samenwerkingsverbanden binnen het sociale domein (zoals met De Ploeg). Daarbij hanteren we de insteek dat we met de sociale teams ontwikkeling enerzijds putten uit de positieve ervaringen en anderzijds, ten aanzien van de mogelijke risico's, niet opnieuw in dezelfde valkuilen stappen die met een dergelijke complexe samenhangende aanpak gepaard gaan. De ervaringen zoals opgedaan met De Ploeg (en overige vergelijkbare samenwerkingsverbanden) zijn daarbij een voorbeeld.

In de opstart en eerste ontwikkelfase van de sociale teams wordt dan ook expliciet met samenwerkingsverbanden zoals De Ploeg afgestemd. Dit uit zich bijvoorbeeld in de *aanmelding* van huishoudens alsook in de *nazorg*, waar zorgvuldig afspraken worden gemaakt tussen de sociale teams en De Ploeg. Het gaat er daarbij om geen dubbelingen te krijgen en/of wijkbewoners tussen wal en schip te laten vallen. Daar waar de interventies vanuit De Ploeg worden afgebouwd, zullen de sociale teams voor 'nazorg' zorgdragen.

VII. Op basis van een door de professionals opgesteld functieprofiel wordt het sociale team samengesteld.

Gezamenlijk met de convenantpartners is een functieprofiel voor de teamleden opgesteld. Op basis van dit profiel stellen de convenantpartners formatie voor de teams beschikbaar. Volgens planning komen de teams in de tweede helft van november voor het eerst bij elkaar. Na een introductiefase waarin kennismaking en het maken van werkafspraken centraal staan, wordt gestreefd naar een 'echte' start in de wijken, in de eerste week van januari 2013.

Op basis van de praktische uitwerking van de pilots, in 2013, worden in de tweede helft van 2013 voorstellen ontwikkeld over het vervolg. De nieuwe verantwoordelijkheden die op gemeenten afkomen in het kader van het nieuwe regeerakkoord (de decentralisatie van de jeugdzorg, de AWBZ begeleiding en de persoonlijke verzorging uit de AWBZ) spelen in deze vervolgvorstellen een voorname rol. Wij zien de sociale teams ontwikkeling dan ook als een belangrijk fundament waarin de nieuwe ondersteuningsvragen, met ingang van 2015, kunnen worden ingebed.

VIII. In de wijken wordt met wijkbewoners, cliënten(vertegenwoordigers), instellingen en netwerken/samenwerkingsverbanden gecommuniceerd over de aankomende pilots.

Onder gemeentelijke regie en met betrokkenheid van onze convenantpartners wordt de communicatie in de wijken, zowel met wijkbewoners, met cliënten en hun vertegenwoordigers, als met de in de wijk aanwezige maatschappelijke organisaties, vormgegeven. Concreet is in beide wijken gesproken met cliënten(organisaties), bewonersorganisaties en onze gemeentelijke adviesorganen voor het sociale domein. De opbrengst van de gevoerde gesprekken betrekken wij weer bij het vervolg van de ontwikkeling van de teams.

De communicatie over de sociale teams ontwikkeling in brede zin wordt door de gemeente gecoördineerd en wordt zoveel mogelijk in uitvoering gebracht met medewerking van alle convenantpartners. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de vaak laagdrempelige ingangen die de verschillende partners hebben, richting de instellingen in de wijken en de wijkbewoners. Ook onze Wmo-adviesorganen en Zorgbelang zijn betrokken bij de ontwikkeling van de pilots.

Financiën

Eerder in de brief hebben wij aangegeven dat de financiering van de leden van de sociale teams 'met gesloten beurzen' plaatsvindt. Dit neemt niet weg, dat enige financiële ruimte nodig is om deze ontwikkeling van de grond te krijgen en aan te jagen. Het flexibele Wmo-budget (€ 233.000,--) voor 2013 hebben wij beschikbaar voor de eenmalige extra kosten van de pilots. Daarbij denken wij aan kosten voor de werkplekfaciliteiten, het evaluatieonderzoek, deskundigheidsbevordering en teamontwikkeling. Een structurele inzet van extra middelen is niet aan de orde. Onderdeel van het pilotjaar wordt de ontwikkeling van een financiële businesscase die ons inzicht zal moeten geven in de mate waarin sociale teams de komende bezuinigingen binnen het sociale domein kunnen opvangen. De inzet van sociale teams zal op termijn immers moeten leiden tot een kostenbesparing in de dienstverlening aan onze inwoners, zonder onverantwoord afbreuk te doen aan de kwaliteit. Tevens onderzoeken wij in welke mate Europese subsidies kunnen worden aangewend ten behoeve van de pilotontwikkeling (ook in relatie tot een eventueel vervolg op de pilots).

Het vervolg

Volgens de inschatting van alle deelnemende partijen kan de pilot direct in 2013 starten. De sociale teams hebben dan al ruim een maand in de luwte kunnen voorbereiden. Zoals aangegeven wordt de pilot, die afloopt op 31 december 2013, gemonitord en geëvalueerd door de Hanzehogeschool (Wmo

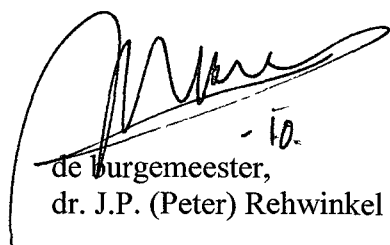

Werkplaats), Lectoraat Rehabilitatie. Daarnaast wordt een financiële business case ontwikkeld.

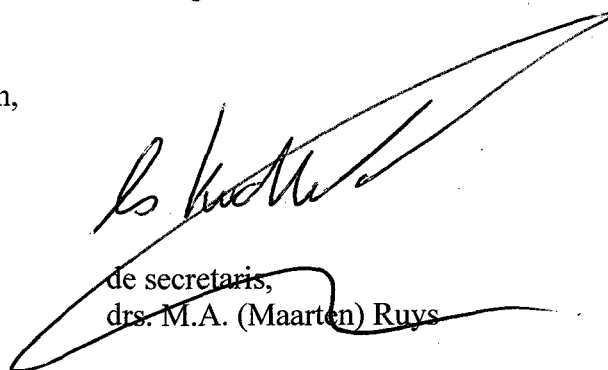
In 2013 zullen we, in overleg met de betrokken instellingen, met de netwerken in de wijken die in nauwe verbinding staan met de sociale teams, met de gemeentelijke adviesorganen en met de cliëntorganisaties, beoordelen op welke wijze we aan dit initiatief een vervolg geven in de overige wijken in onze stad. Van eventuele stappen in dit kader stellen wij u vroegtijdig op de hoogte.

Wij vertrouwen u met bovenstaande voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

- 10.
de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys